

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації

Савченко Олени Володимирівни

на тему:

**«Формування психологічних меж особистості підлітків
у сім'ях з різним стилем виховання»**

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження визначена важливістю проблеми виховання у сім'ї та формування психологічних меж особистості підлітків. Разом з тим, у вітчизняних дослідженнях недостатньо представлено вивчення механізмів впливу відносин між батьками і підлітком на формування внутрішніх і зовнішніх меж суб'єкта, фрагментарно представлені дослідження, які стосуються вивчення процесу інтеріоризації зовнішніх меж у внутрішні (Я-відмежування); недостатньо робіт, присвячених взаємозв'язку механізмів психологічного захисту та зовнішніх і внутрішніх меж; систематизація методів дослідження, обґрунтування та узагальнення теоретико-методологічної бази потребує додаткового опрацювання. Все це зумовлює необхідність та своєчасність дослідження психологічних меж особистості підлітків у сім'ях з різним стилем виховання.

Аналіз дисертаційної роботи О.В. Савченко показав обґрунтованість наукових положень дослідження, підтвердив надійність та вірогідність отриманих результатів і висновків, що забезпечувалося використанням відповідної теоретико-методологічної бази, валідних та надійних методів емпіричного дослідження, чітким окресленням об'єкту, предмету, мети та завдань дослідження.

Мету дослідження авторка вбачає у теоретичному та емпіричному дослідженні індивідуальних особливостей психологічних меж особистості підлітків у сім'ях із різними стилями сімейного виховання; виявленні впливу порушення в стилях дитячо-батьківських відносин на формування зовнішніх

і внутрішніх психологічних меж особистості підлітків; вивченні взаємозв'язку психологічних меж особистості підлітків і систем їх психологічних захистів.

Вивчення тексту дисертації та публікацій авторки за темою дисертації дозволяє зробити висновок, що робота, яка представлена на розгляд, має наукову новизну, теоретичну й практичну цінність.

На наш погляд робота відповідає критерію новизни. Дисертанткою вперше систематизовано функції психологічних меж, які забезпечують ті чи інші їх конституційні особливості; уточнено роль процесу інтеріоризації дитячо-батьківських відносин у розвитку зовнішніх і внутрішніх психологічних меж підлітка; психологічні захисти опосередковують властивості та функції психологічних меж; як особливості зовнішніх і внутрішніх психологічних меж Я підлітка пов'язані зі стилями дитячо-батьківських відносин; отримало подальший розвиток уявлення про властивості та функції зовнішніх і внутрішніх психологічних меж особистості.

Теоретичне значення дисертаційного дослідження полягає у тому, що розроблено уявлення про зовнішні та внутрішні психологічні межі або Я-відмежування як про контур Я, підтримуючий форму Я; систематизовано фактори, що обумовлюють рівні особистісної організації підлітків; сформульовано принципи взаємозв'язку психологічних меж та систем психічного захисту.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання розробленого О.В. Савченко психоаналітичного тренінгу, спрямованого на формування гармонійної системи внутрішніх і зовнішніх психологічних меж учасників, який включає групові заняття (100 годин) та індивідуальну роботу з підлітками (30 годин індивідуальних зустрічей з кожним підлітком – учасником тренінгу). Даний тренінг може використовуватись як в роботі шкільних психологів з учнями середніх і

старших класів, так і в практичній роботі психотерапевтів психоаналітичного напрямку у груповій роботі з підлітками.

Матеріали дисертаційного дослідження також можуть бути використані при підготовці психологів у ЗВО, у змісті таких дисциплін, як «Психологічне консультування та психотерапія», «Психологія сім'ї», «Вікова та педагогічна психологія», у практичній роботі психотерапевтів психоаналітичного напрямку при індивідуальній та груповій роботі з підлітками. Результати дослідження також впроваджено в навчальний процес Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України та «Українського Психоаналітичного Союзу».

Кількість публікацій О.В. Савченко за темою дисертації відповідає вимогам, дозволяє ознайомитися з основними результатами дослідження (теоретичними та емпіричними), представленого у трьох розділах дисертації, не суперечать тексту дисертації та не повторюють його. За результатами дисертації опубліковано: 7 наукових публікацій, у тому числі чотири одноосібні та дві в співавторстві, які надруковано у вітчизняних фахових наукових виданнях, що входять до наукометричних баз даних та одна наукова стаття у співавторстві – у іноземному фаховому виданні (автором самостійно здійснено постановку проблеми та систематизовано різні погляди її вирішення).

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. За актуальністю, обсягом проведеного дослідження, теоретичним і практичним значенням, подана на розгляд дисертація є актуальним, завершеним самостійним дослідженням, в якому отримані нові науково обґрунтовані результати. Робота за змістом, структурою та публікаціями відповідає галузі знань 05 – соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 - «Психологія». Вищевикладене дає підставу для висновку, що дисертація Савченко Олени Володимирівни на тему: «Формування психологічних меж особистості підлітків у сім'ях з різним стилем виховання» повністю відповідає вимогам пункту 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня

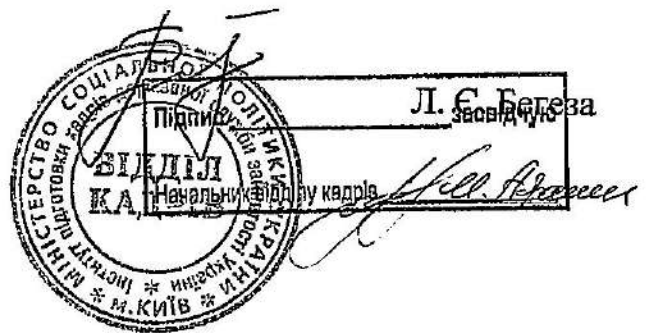
доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 167, які висуваються до дисертацій з присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 «Психологія».

Рецензент:
доктор психологічних наук, доцент,
професор кафедри психології

М. Г. Ткалич

Рецензент:
кандидат психологічних наук,
професор кафедри психології

Л. Є. Белеза
засвідчує